

Thuiszittersaanpak Zuid Limburg

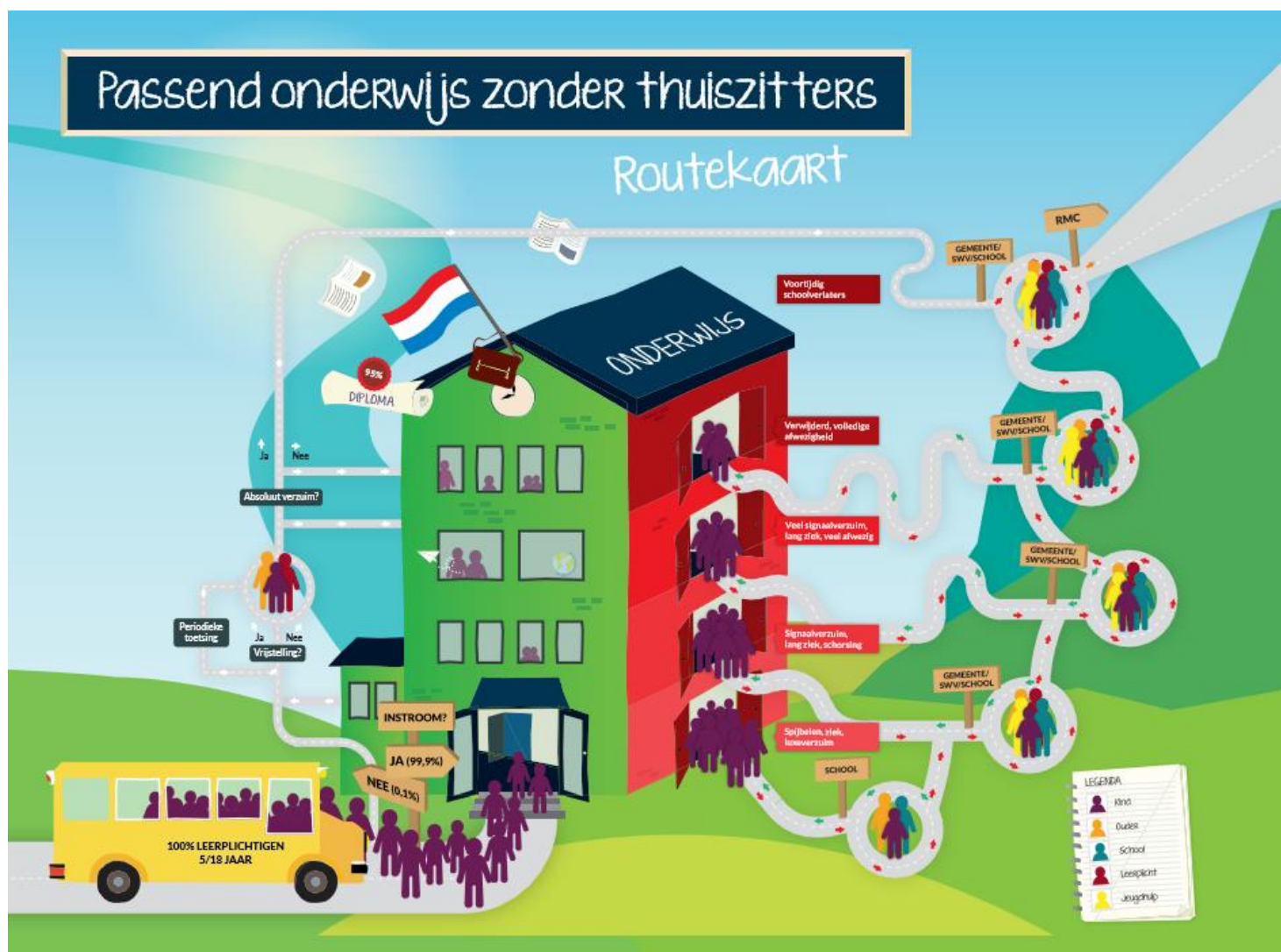
April 2018

Vastgesteld door de Centrale Beleidsgroep Passend Onderwijs – Jeugdhulp Zuid Limburg op 28 maart 2018 ten behoeve van het op Overeenstemming Gericht Overleg:

Westelijke Mijnstreek op ...

Maastricht – Heuvelland op 11 juni 2018

Parkstad op 6 juni 2018

Voorwoord

Een gezamenlijke aanpak van scholen, schoolbesturen en samenwerkingsverbanden PO en VO Westelijke Mijnstreek, Maastricht-Heuvelland & Parkstad en de gemeenten in Zuid Limburg om thuiszitten te voorkomen en te bestrijden.

“Ieder kind heeft recht op onderwijs, ieder kind verdient de kans om zich optimaal te kunnen ontplooiën. Om dat te waarborgen is in Nederland de Leerplichtwet van kracht: kinderen van 5 tot 16 jaar moeten naar school. Voor jongeren van 16 en 17 jaar die nog geen startkwalificatie hebben behaald, geldt de kwalificatieplicht. Een kind moet ingeschreven staan bij een school en die geregeld bezoeken. Zo helpen we kinderen om zich te ontwikkelen en zich voor te bereiden op hun toekomst in de maatschappij”.

Zo opent de Minister de brief van 19 februari 2018 aan de Tweede Kamer met informatie over de verzuimcijfers van schooljaar 2016-2017.

De ambitie is uitgesproken om verzuim vroeg te signaleren en aan te pakken en het aantal thuiszitters fors in te perken. Als een kind vaak of lange tijd achtereen niet naar school gaat, kan dat een bedreiging vormen voor de ontwikkeling van een kind. Het kan een signaal zijn van onderliggende problematiek en uiteindelijk leiden tot langdurig thuiszitten. Het vraagt om niet aflatende inzet van samenwerkingsverbanden, schoolbesturen, scholen, gemeenten thuiszitten terug te dringen en te voorkomen.

Elk kind heeft recht op onderwijs. Kinderen hebben niet alleen een leerplicht maar bovenal een leerrecht. Recht op een passende plek in het onderwijs naar gelang de specifieke onderwijsbehoefte. Daarnaast heeft elk kind recht op daarbij passende – en zo mogelijk geïntegreerde - zorgondersteuning. Dit uitgangspunt is de basis van de samenwerking tussen gemeenten en samenwerkingsverbanden in Zuid Limburg. De ‘thuiszittersaanpak Zuid Limburg’ is de vertaalslag van het landelijke thuiszitterspact naar een pact op het niveau van Zuid-Limburg.

Managementsamenvatting

Gemeenten en scholen, schoolbesturen en samenwerkingsverbanden PO en VO in Zuid Limburg dringen het aantal thuiszitters terug door nauw samen te werken. Het landelijke thuiszitterspact wordt omarmd; concrete afspraken, inspanningen en resultaten worden aan de landelijke ambitie verbonden.

Uitgangspunten:

- Het belang van het kind staat te allen tijde centraal. De visie wordt gedeeld dat het missen van onderwijs een bedreiging is voor de ontwikkeling van een kind of jongere.
- Ouders hebben een belangrijke rol. In de relatie tussen ouders, kind/jongere en school wordt voortdurend geïnvesteerd.
- Voorkomen en terugdringen van thuiszitten is onderwerp van gesprek in het knooppunt. Er zijn gezamenlijke doelstellingen en de onderlinge samenwerking is nauw. Preventie en verbinding (via het knooppunt) staat aan de basis van de aanpak.
- Inzet op kennisdeling om van elkaar te leren. Uitvoering van de aanpak gebeurt op het niveau van de eigen regio, afgestemd op de lokale situatie.
- Hanteren van eenduidige registratie en gemeenschappelijke definities. Zo komt elk individueel kind in beeld en wordt in beeld gehouden. Hierbij worden ook risico's als langdurig ziekteverzuim en schorsingen gevolgd. Kernvoorwaarde is een gezonde meldingshygiëne op schoolniveau. Dit betekent dat elk afwezig kind secuur en nauwgezet volgens de afgesproken wijze gemeld wordt.
- Doorzettingsmacht bij onderwijs en gemeenten als de samenwerking stagneert.

Beoogde resultaten in 2020:

- Thuiszitters: geen enkel kind of jongere zit langer dan drie maanden thuis zonder een aanbod van passend onderwijs en/of passende zorg. Hierbij wordt geteld vanaf het moment dat de leerling feitelijk afwezig is, en niet vanaf de melding bij leerplicht.
- Absoluut verzuim: het aantal leerlingen dat absoluut verzuimt wordt verminderd met 50% in vier jaar; de leerplichtrapportage RBL per schooljaar (2016-2017) is leidend.
- Relatief verzuim: het aantal leerlingen dat relatief langdurig verzuimt wordt verminderd met 50% per jaar; de leerplichtrapportage RBL per schooljaar (2016-2017) is leidend.
- Vrijstellingen art 5 sub a: Het aantal vrijstellingen wordt gereduceerd; de leerplichtrapportage RBL per schooljaar (2016-2017) is leidend.

Preventie:

Voorkomen is beter dan genezen. Er wordt ingezet op het voorkomen van uitval uit het onderwijs:

1. Intensivering zorg in en om school. Er is een nauwe samenwerking tussen de kernpartners in het knooppunt om vroegtijdig uitval te voorkomen. Leerplicht is in dit kader deelnemer bij het knooppunt (tweede schil).
2. Er is een transparant verzuimprotocol. Procedures worden beter op elkaar afgestemd. Procedures mogen echter nooit de oorzaak zijn van thuiszitten. Dit geldt ook voor de toekenning van leerlingvervoer.
3. Scholen worden ondersteund bij de aanpak (ziekte)verzuim, met de nadruk op vroegtijdige signalering (M@zzel-project).
4. Bij het afgeven van een vrijstelling 5 onder a wordt door leerplicht het advies van het

betreffende samenwerkingsverband gevraagd, vooruitlopend op de wet-en regelgeving.

5. Schoolbesturen stemmen het onderwijsaanbod met gemeenten af (dekkend aanbod). Gemeenten stemmen de inkoop en inzet van jeugdhulp af met de schoolbesturen en samenwerkingsverbanden. Zo zorgen beide partijen dat er zowel voldoende onderwijsondersteuning als zorgondersteuning (jeugdhulp) beschikbaar is.
6. Versterken van de samenwerking met de justitiële keten, met als doel de doorlooptijden te verkorten en de aansluiting tussen leerplicht en het OM en Raad van de Kinderbescherming te verbeteren. De justitiële keten vormt zo niet alleen een sluitstuk, maar kan indien goed benut preventief werken.

Aansluiting op zware of langdurige jeugdhulp

Naast preventie wordt ingezet op een toegankelijke, laagdrempelige integrale aanpak van onderwijs en jeugdhulp (oa via doelgroeparrangementen). De ambitie is dat voor alle thuiszitters onderwijs en jeugdhulp tijdig en voldoende beschikbaar is. Waar nog geen doelgroeparrangementen gerealiseerd zijn, zorgen gemeente, schoolbesturen en samenwerkingsverbanden voor een passende oplossing die thuiszitters nodig hebben. Dit hangt nauw samen met de inkoop en inzet van deze specifieke jeugdhulp en onderwijs. Nauwe samenwerking van onderwijs en jeugdhulp is hierbij essentieel. De bestaande specifieke overlegvormen voor complexe casussen worden versterkt.

Eenduidige registratie

Op het al bestaande verzuimloket van DUO wordt aangehaakt zodra dit technisch en praktisch uitvoerbaar blijkt. Door schoolbesturen en samenwerkingsverbanden deels toegang te geven tot het verzuimloket, komen thuiszitters eenduidig in beeld bij zowel gemeente als schoolbesturen en samenwerkingsverband. De gemeenten ondersteunen scholen en schoolbesturen bij het juist invullen van de verzuimgegevens.

Privacy

Het moet helder zijn wat wel en niet mogelijk is binnen de wet wat betreft het delen van persoonsgebonden informatie. Uitgangspunt is het zoeken naar een passend aanbod van onderwijs en/of jeugdhulp, samen met ouders en het kind of jongere. Het belang van het kind staat voorop bij het delen van informatie: wat is er nodig? Mogelijk knelpunten worden onderling gedeeld en geanalyseerd met als doel om tot een oplossing te komen.

Voor leerplicht bestaat een wettelijk uitzonderingskader, waarin gegevensbewerking is opgenomen.

Noodzakelijk randvoorwaarden te faciliteren door het Rijk

1. Justitie organiseert zoveel mogelijk gecombineerde zittingen (bij voorkeur binnen zes weken) wanneer een casus in zowel strafrechtelijke als civielrechtelijke keten speelt. Dit moet de driehoek zijn: jeugd – onderwijs – leerplicht.
2. Een integraal toezicht van de inspectie. Ook op rijksniveau meer verbondenheid tussen jeugdhulp en onderwijs.
3. Doorgaan met faciliteren van gemeenten en samenwerkingsverbanden. Waar dat voor kinderen met grote zorgbehoefte mogelijk is, moet een vorm van onderwijs in de zorgsetting toegevoegd kunnen worden.
4. Het onderzoeken van een mogelijke (gedeeltelijke) toegang van schoolbesturen en samenwerkingsverbanden tot het verzuimloket van DUO, zodra dit technisch en praktisch uitvoerbaar blijkt

5. Schorsingen, verwijderingen en geoorloofd langdurig ziekteverzuim moeten kunnen worden geregistreerd bij het verzuimloket, zonder grote administratieve last voor scholen. Met deze gezamenlijk ontwikkelde aanpak wordt het aantal thuiszittende kinderen teruggebracht: een toekomst waarin thuiszitten wordt voorkomen. Elk kind heeft immers recht op een plek in het onderwijs en aanspraak op jeugdhulp, die nodig is.

Hoofdstuk 1

Een gezamenlijke aanpak van de samenwerkingsverbanden PO en VO en gemeenten in Zuid Limburg om thuiszitten te voorkomen en te bestrijden

1.1. Inleiding

Met een gezamenlijke aanpak van scholen, schoolbesturen en samenwerkingsverbanden PO en VO Westelijke Mijnstreek, Maastricht-Heuvelland & Parkstad en de gemeenten in Zuid Limburg om thuiszitten te voorkomen en te bestrijden wordt uitvoering gegeven aan het landelijke thuiszitterspact. Zuid Limburg omarmt de ambitie uit het thuiszitterspact dat er in 2020 geen enkel kind of jongere langer dan drie maanden thuiszit zonder een aanbod voor passend onderwijs en/of jeugdhulp. Er worden concrete resultaten, afspraken en inspanningen aan deze ambitie verbonden. In deze notitie staat beschreven hoe deze ambitie vorm en inhoud krijgt.

1.2. Visie en uitgangspunten

Als nauw wordt samengewerkt kan het aantal thuiszitters worden teruggedrongen. Door taken, verantwoordelijkheden, bevoegdheden, mogelijkheden en middelen goed op elkaar af te stemmen en steeds vanuit de vraag van kind en gezin uit te gaan, kan het voorkomen en bestrijden van thuiszitten effectiever.

Dat betreft niet alleen de “thuiszitters” (langdurig relatief verzuim en absoluut verzuim), maar ook de kinderen en jongeren met een vrijstelling op grond van Leerplichtwet artikel 5 sub a. Door nieuwe (onderwijs)ontwikkelingen en inzet van jeugdhulp is wellicht ook voor een deel van deze groep toch een vorm van onderwijs of gedeeltelijke onderwijsdeelname mogelijk. Preventie staat aan de basis. Daarom wordt ingezet op een krachtig beleid om verzuim in het algemeen te voorkomen. Het ziekteverzuim verdient meer aandacht. Hier ligt een nadrukkelijke rol voor de Jeugdgezondheidszorg (JGZ). Er is een transparant en duidelijk verzuimprotocol van Leerplicht waarin de procedure voor scholen en schoolbesturen staat beschreven.

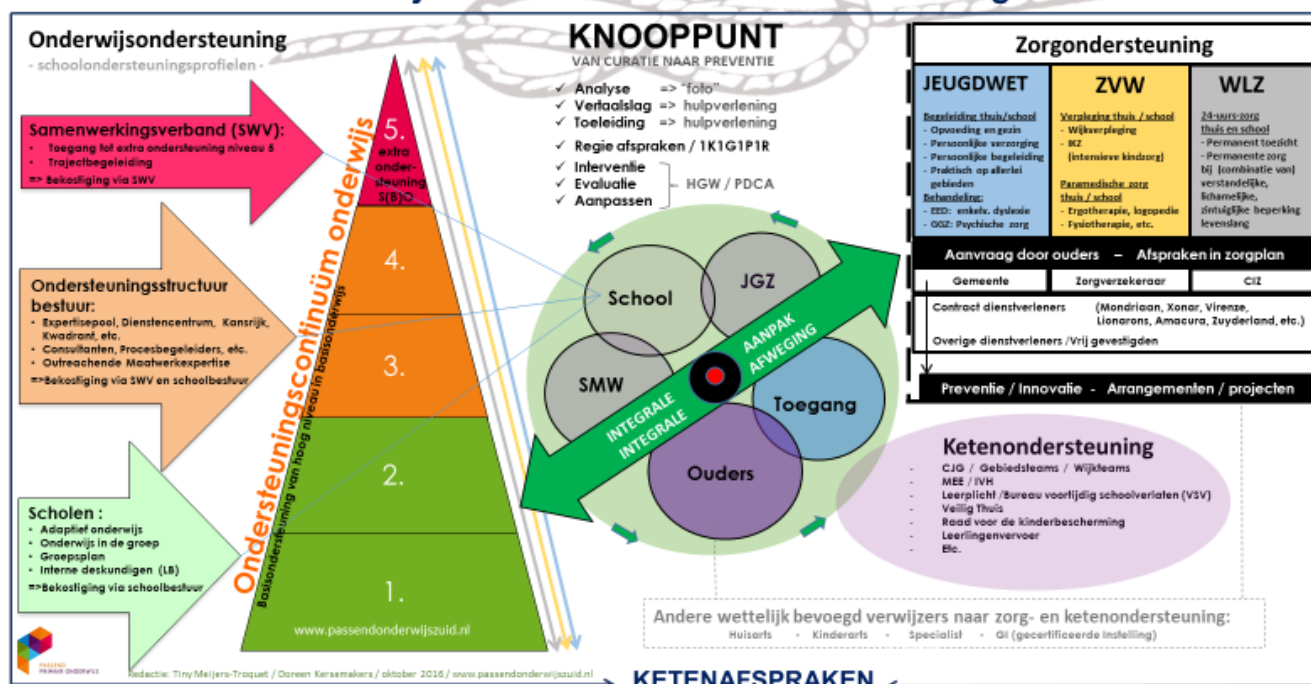
In deze regio wordt ingezet op versterking van de samenwerking tussen de kernpartners in het knooppunt (onderwijs, ouders, toegang, jeugdgezondheidszorg en schoolmaatschappelijk werk en leerplicht). Het knooppunt is de verbindende systematiek tussen onderwijs en jeugdhulp.

De kaders voor dit beleid zijn vastgesteld in december 2016 en betreffen:

- Beleidsnotitie zorg in en om school (vastgesteld in OOGO's)
- Kijkwijzer inrichting knooppunt
- Matrix onderwijs-zorg

Primair Passend Onderwijs

Zorg in en om school

Bij de aanpak worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Het belang van het kind of de jongere staat voorop. Het missen van onderwijs is een bedreiging voor de ontwikkeling van een kind of jongere. Ook tijdens een zorgtraject moet de optimale combinatie van onderwijs en/of jeugdhulp gerealiseerd worden.
- Ouders hebben een belangrijke rol. Ouders nemen een centrale plek in bij het vinden van een passende onderwijsplek voor de leerling. Soms duurt thuiszitten lang doordat zij zich niet kunnen vinden in oplossingen. Het is belangrijk dat met name in die gevallen ouders goed worden gehoord, begeleid en gesteund en dat er een alternatief aanbod is gedurende de zoektocht naar de best passende plek. Verwacht wordt dat ouders in redelijkheid aan realistische oplossingen meewerken en hierin hun verantwoordelijkheid nemen.
- De aanpak betreft relatief langdurig verzuimers, absoluut verzuimers (AV-ers), langdurig zieke leerlingen (langer dan vier weken) en kinderen met een vrijstelling (art. 5 sub a).
- Voorkomen en terugdringen van thuiszitten is onderwerp van gesprek in het knooppunt. Partijen wachten niet op elkaar, maar werken met en aanvullend op elkaar. Gezamenlijk worden afspraken gemaakt over samenwerking en gezamenlijke ontwikkeldoelen (zie kijkwijzer). Deze afspraken zijn per school vastgelegd en maken onderdeel uit van de schoolondersteuningsstructuur en schoolondersteuningsprofielen. Twee jaarlijks wordt de stand van zaken met betrekking tot de samenwerking (adequaat en afdoend) uitgevraagd bij scholen en ketenpartners. Tussen schoolbesturen, samenwerkingsverbanden en gemeenten is deze uitvraag basis voor gesprek over facilitering.
- De nadruk ligt op preventie. Dat betekent dat er een stevige en effectieve ondersteuningsstructuur op iedere school is en dat op iedere school een knooppunt is ingericht.
- De geboden jeugdhulp en het onderwijs (of een combinatie van beiden op maat) moet passend zijn voor het kind/de jongere; hierin moet snel en effectief gehandeld kunnen worden. De gezamenlijke ambities zijn eensluidend en er wordt zoveel mogelijk met eenzelfde aanpak gewerkt. De aanpak wordt afgestemd op de lokale situatie.

De praktijk is vaak weerbarstig.

- Ieder kind en iedere jongere is in beeld: er is oog voor talent en maatwerk, de ondersteuningsbehoeften en alle vormen van verzuim zijn in beeld en vastgelegd (ook geoorloofd verzuim kan zorgwekkend zijn!). Er wordt voortdurend in de relatie kind/jongeren-ouders-school geïnvesteerd.
- Er wordt voldaan aan de wettelijke plichten en termijnen. Zolang nog niet duidelijk is wat de best passende plek is, zal een alternatief (combinatie onderwijs/jeugdhulp) geboden worden: elke dag zonder onderwijs en/of jeugdhulp is er één te veel.

1.3. Kennisdeling

Kennis wordt gedeeld door uitwisseling van goede praktijken tussen de regio's en tussen scholen en hun schoolbesturen.

1.4. Leeswijzer

In deze notitie wordt de thuiszittersaanpak beschreven:

- Hoofdstuk 2 bevat de definities die worden gehanteerd en de beoogde resultaten voor de periode tot 2020.
- In hoofdstuk 3 worden de maatregelen in de preventiesfeer beschreven.
- Hoofdstuk 4 gaat in op de aansluiting tussen onderwijs en met name de zwaardere, specialistische zorg.
- Hoofdstuk 5 behandelt de wijze waarop eenduidige registratie wordt vormgegeven.
- Hoofdstuk 6 gaat in op de borging van privacy, als voorwaarde voor nauwe en zorgvuldige samenwerking tussen alle partijen.

Hoofdstuk 2

Gemeenschappelijke definities en gewenste resultaten

2.1. Inleiding

De hoofddoelstelling van het landelijk thuiszitterspact wordt onderschreven: in 2020 geen enkel kind of jongere langer dan drie maanden thuis zonder passend aanbod van onderwijs en/of jeugdhulp. Dit betekent aldus concreet:

Binnen drie maanden (en zoveel eerder als mogelijk) is er in ieder geval een passend aanbod van jeugdhulp en/of onderwijs én is er daadwerkelijk een plaats beschikbaar.

Er wordt geteld vanaf het moment dat de leerling feitelijk afwezig is en niet vanaf het moment dat gemeld wordt bij Leerplicht. Het uitgangspunt is dat een aanbod in overleg met ouders en kind tot stand komt. In situaties waarin het aanbod nog niet passend genoeg is, wordt vervolgens gezamenlijk gezocht naar een alternatief. Ketenpartners uit het knooppunt zijn intensief betrokken. Uiteraard stopt in die tijd het geboden onderwijs en/of de jeugdhulp niet.

2.2. Definities

Om de gewenste resultaten goed te kunnen bepalen is het nodig duidelijk te omschrijven op welke groepen de aanpak zich richt. De volgende definities worden gebruikt:

- A. **Langdurig relatief verzuim** (oude benaming: "thuiszitters"): leerlingen die ingeschreven staan op een school, maar vier weken of langer aaneengesloten verzuimen. Dit is conform de definitie

van het ministerie van OCW.

- B. **Absoluut verzuim**: DUO hanteert een strikte, administratieve definitie: één dag of meer niet ingeschreven op een school. Dat is consequent, maar leidt in zoverre tot een vertekend beeld, dat hier administratieve fouten en uitzonderingen in meegenomen worden. Om de echte doelgroep in beeld te hebben wordt het absoluut verzuimcijfer gebruikt waarin onderstaande groepen niet worden meegenomen:
- a. Art. 5 sub c (betreft verblijf in buitenland: dat wil zeggen leerlingen waarvoor een aanvraag sub c is ingediend, maar waarvan nog niet vaststaat of ze daadwerkelijk naar school gaan in het buitenland);
  - b. Adres in onderzoek bij burgerzaken;
  - c. Leerlingen die korter dan vier weken verzuimen (analoog aan langdurig relatief verzuim).

Deze drie subgroepen worden wel degelijk geregistreerd en waar nodig benaderd, maar niet meegeteld als absoluut verzuimers. Ook als leerlingen korter dan vier weken thuiszitten wordt uiteraard gehandeld, om langere absentie te voorkomen.

De groep leerlingen die wacht op het inschrijfmoment in het mbo dat in februari valt, telt wel mee als absoluut verzuimer en wordt apart benoemd.

Dit onderscheid en deze registratie moeten het mogelijk maken tijdig maatwerk te bieden per subgroep.

- C. Leerlingen met een **vrijstelling art. 5 sub a**. De definitie van de Leerplichtwet wordt gehanteerd, hierbij is een onderscheid in de presentatie van cijfers tussen tijdelijke en permanente vrijstellingen.

2.3. Beoogde resultaten

De gezamenlijke ambitie dat in 2020 geen kind thuiszit zonder passend aanbod wordt uitgewerkt per regio (Westelijke Mijnstreek, Maastricht-Heuvelland en Parkstad) op basis van de volgende systematiek:

- Algemeen: reductie van het aantal niet-schoolgaande leerplichtige leerlingen (langdurig relatief verzuim) naar nul leerlingen die langer dan drie maanden thuiszitten en minimaal 50% minder leerlingen die absoluut verzuimen in 2020 (peildatum rapportage Leerplicht 2016-2017). Zie eerdere opmerkingen hieromtrent.
- Specifiek naar schoolsoort: door een onderscheid te maken tussen primair onderwijs (PO) en voortgezet onderwijs (VO). Speciaal onderwijs (SO) voor kinderen van vier tot twaalf jaar is onderdeel van de cijfers PO. Voortgezet speciaal onderwijs (VSO) voor jongeren ouder dan twaalf jaar is onderdeel van de cijfers VO. Praktijkonderwijs (Pro) is onderdeel van de cijfers VO.
- Elke regio (samenwerkingsverbanden en betreffende gemeenten) beoordelen per categorie of een jaarlijkse reductie ten opzichte van 2017 betekenisvol is. Waar nodig wordt het subdoel aangepast zodat er een reële en ambitieuze doelstelling is per jaar. Hierbij moet rekening gehouden worden met een mogelijk registratie-effect.
- Resultaatbepaling vrijstellingen art. 5 sub a: het aantal leerlingen met ernstige beperkingen zal naar verwachting in de periode tot en met 2020 niet afnemen. De mogelijkheden om een deel van deze kinderen toch (deels) onderwijs te bieden nemen mogelijk wel toe (vigerende beleidsafspraken onderinstroom). Daarbij wordt rekening gehouden met de wens van ouders voor flexibele combinaties van onderwijs en zorg, de mogelijkheid om onderwijs in een

zorgsetting te bieden en de inzet van (extra) middelen op onderwijs en/of zorg (onderwijszorgarrangementen). Het richtpunt is een reductie (peildatum: rapportage Leerplicht 2016-2017) fasegewijs tot 2020. Hierbij wordt de nadrukkelijke kanttekening gemaakt dat in de middelen passend onderwijs deze instroom niet is voorzien.

Hoofdstuk 3

Preventieve maatregelen om thuiszitten te voorkomen

3.1. Inleiding

Om de ambities en resultaten te realiseren wordt niet alleen ingezet op het creëren van een aanbod voor kinderen die al thuiszitten, maar wordt vooral gefocust ook op het voorkomen van uitval uit het onderwijs. In dit hoofdstuk worden de onderwerpen benoemd die in ieder geval in elke regio in de afspraken/agenda's/actieplannen zullen terugkomen (afhankelijk van de eigen situatie en met eigen accenten). Een groot deel van de benoemde activiteiten worden al verricht; door ze hier te benoemen wordt het belang van deze activiteiten in het kader van de thuiszittersaanpak benadrukt.

3.2. Intensivering knooppunt: aansluiting jeugdhulp op school

Het knooppunt is de verbindende systematiek tussen onderwijs en jeugdhulp. De borging geschiedt via de ondersteuningsstructuur van scholen, via het toegangsteam van de gemeenten en via Jeugdgezondheidszorg. Per knooppunt zijn duidelijke afspraken gemaakt over frequentie en werkwijze (zie kijkwijzer).

3.3. Afstemming procedures

Elke regio heeft een verzuimprotocol; gestreefd wordt naar een transparant verzuimprotocol voor drie samenwerkingsverbanden PO-VO en 18 gemeenten in Zuid-Limburg. Trage of bureaucratische procedures zijn nooit oorzaak van thuiszitten. Alle partijen zorgen voor een tijdige en goede aansluiting van procedures en regelingen van deelprocessen, zoals toekenning van jeugdhulp of toewijzing van onderwijsondersteuning, leerlingenvervoer en inzet van Leerplicht. Alle partijen zorgen ervoor dat de relevante regelingen zo op elkaar aansluiten dat snel maatwerk mogelijk is en geen stagnaties optreden bij benodigde afstemming. De toekenning van leerlingenvervoer moet bijvoorbeeld niet leiden tot vertraging als een passende onderwijsplek is gevonden. Een gezamenlijke opdracht om snel (en waar nodig in overleg) knopen door te hakken bij dreigende stagnatie.

3.4. Doorzettingsmacht

Doorzettingsmacht houdt in dat er afspraken worden gemaakt over wie – of welk orgaan- de doorslaggevende stem heeft bij de beslissing wie welk onderwijsaanbod of welke onderwijsondersteuning moet realiseren, als het overleg tussen betrokkenen daarover is vastgelopen. Als de zorgbehoefte van kinderen voorwaardelijk is voor het volgen van onderwijs, heeft doorzettingsmacht alleen voor het onderwijs zeer beperkte meerwaarde. Daarom zal naar een oplossing gezocht moeten worden die zoveel mogelijk aansluit bij de organisatie van de jeugdsector. Totdat er een passende oplossing is, zal per gemeente een procescoördinator worden aangewezen die – ingeval van stagnatie – kan en mag handelen. Bij de samenwerkingsverbanden is deze rol belegd bij de directeur van het samenwerkingsverband.

3.4.1. Doorzettingsmacht Primair Onderwijs

Doorzettingsmacht is - in ieder geval van toepassing - in geval van:

- **Processtagnatie**
Dit is aan de orde bij een conflict tussen ouders en school over wat de meest adequate onderwijsondersteuning is in niveau 3, 4 en 5. Schoolbesturen regelen in hun organisatie deze vorm van doorzettingsmacht.
- **Stagnatie van de zorg(plicht):**
dit is aan de orde als schoolbesturen er onderling niet uitkomen waar een leerling met bepaalde ondersteuningsbehoefte het best op zijn plek is. Op niveau van het swv is deze vorm van doorzettingsmacht georganiseerd.
- **Stagnatie dekkend netwerk**
de ondersteuningsbehoefte van de leerling is zo complex dat ook S(B)O-scholen aangeven niet te kunnen plaatsen. Op niveau van het swv wordt deze vorm van doorzettingsmacht georganiseerd.

Toepassing van de doorzettingsmacht:

- Als afspraken of besluitvorming over invulling van de zorgplicht stagneren of in een impasse geraken en geen enkele voorziening kan of wil een passende onderwijsplek bieden waardoor thuiszitten dreigt, dan is binnen het samenwerkingsverband de doorzettingsmacht geregeld.
- Doorzettingsmacht betreft het proces waarmee een passende onderwijsplek afgedwongen wordt.
- Stagnatie is in ieder geval aan de orde als binnen een termijn van 6 weken (met een maximale verlenging van 4 weken) geen besluit is genomen over (ver)plaatsing van een leerling.
- De doorzettingsmacht is belegd bij 2 bestuursleden (die niet betrokken zijn bij de betreffende casus) en de directeur van het verband.
- Op het moment dat een dergelijke situatie zich voordoet, die om doorzettingsmacht vraagt, wordt een noodprocedure gehanteerd. Het gremium legt achteraf verantwoording af aan het voltallige (Algemeen) Bestuur van het Samenwerkingsverband

3.4.2. Doorzettingsmacht Voortgezet Onderwijs

Dominique en Norbert, svp aanvullen

3.4.3 Doorzettingsmacht Gemeenten

Doorzettingsmacht is - in ieder geval van toepassing - in geval van:

- **Processtagnatie**
Dit is aan de orde als er geen regisseur is, er geen keuzes gemaakt worden of wanneer ketenpartners de afspraken niet nakomen en de ontwikkeling van het kind stagneert.
- **Stagnatie van de inzet van jeugdhulp:**
Dit is aan de orde als er een wachtlijst is bij de betreffende jeugdhulpinstelling en de ontwikkeling ernstig bedreigd wordt.
- Ouders niet mee willen werken.
- De jongere niet mee wil werken.

Toepassing van de doorzettingsmacht:

- Als er sprake is van processtagnatie of stagnatie van de inzet van jeugdhulp dan is de doorzettingsmacht binnen de gemeente geregeld via de procesbegeleider en wethouder.
- Als ouders niet meewerken en de ontwikkeling en/of veiligheid van het kind is in het geding dan wordt doorzettingsmacht geregeld via de Raad van de Kinderbescherming, die

door Veilig Thuis, de gecertificeerde instellingen en gemeentelijke Toegangen gevraagd kunnen worden om een onderzoek te starten.

- Als de leerling niet mee wil werken, is doorzettingsmacht geregeld via VSV, die een proces-verbaal opmaakt en getoetst wordt door het Openbaar Ministerie.

3.5. Scholen faciliteren bij verzuimaanpak en aanpak ziekteverzuim

In PO en VO stimuleren en faciliteren schoolbesturen scholen om de verzuimaanpak te verbeteren. De nadruk ligt hierbij op preventie en op een praktijkgerichte benadering: wat is effectief als verzuim zich voordoet? Wat is precies de reden achter het verzuim? Hoe ouders hierbij te betrekken? Dit moet leiden tot een vroegere signalering van verzuim en van mogelijk achterliggende problematiek. Veelvuldig verzuim (zowel ongeoorloofd als ook ziekteverzuim) is vaak voorbode van uitval. Scholen moeten sneller in het kader van preventie melden. Nu wordt te vaak pas melding gedaan bij fors verzuim. Leerplicht en JGZ kan hierbij scholen ondersteunen als *critical friend*.

Er is een actueel verzuimprotocol, dat - onder regie van leerplicht - jaarlijks wordt geëvalueerd en zo nodig bijgesteld.

Extra aandacht voor ziekteverzuim is daar een belangrijk onderdeel van. Ziekteverzuim is geoorloofd verzuim, maar is vaak een signaal van achterliggende problemen en later verzuim en uitval. De school staat centraal in de aanpak. In het knooppunt overleggen daartoe scholen, Leerplichtambtenaren en jeugdartsen over zorgwekkend ziekteverzuim. Doel daarvan is afspraken te maken over wie wanneer en hoe handelt bij ziekteverzuim dat als problematisch en risicovol wordt gezien.

3.6. Vrijstellingen art. 5 sub a

Als een kind/jongere volledig zorg heeft, kunnen ouders een vrijstelling aanvragen bij gemeenten. Voordat een dergelijke vrijstelling wordt verstrekt, vraagt de gemeente hierover advies bij het Samenwerkingsverband. Periodiek worden alle leerlingen besproken waarvoor een vrijstelling gegeven met als doel de mogelijkheden te verkennen wat de mogelijkheden zijn met betrekking tot het onderwijsaanbod, zorgaanbod (of een combinatie van beiden). Er worden afspraken gemaakt over doelgroeparrangementen met betrekking tot de onderinstroom (4-5 jarigen) en leerlingen 18+.

Daarnaast kent Leerplicht alleen een vrijstelling toe op basis van advies van een onafhankelijk arts of gedragsdeskundige. Deze deskundigen moeten goed bekend zijn met het actuele onderwijsaanbod of mogelijkheden voor nieuw te creëren, specifiek aanbod.

In aansluiting hierop zullen gemeenten bij elke aanvraag voor een vrijstelling het advies van het betreffende samenwerkingsverband inwinnen. De gemeenten zorgen ervoor dat dit opgenomen wordt in de werkprocessen van Leerplicht. Leerplicht doet onderzoek naar mogelijke onderwijswensen van ouders van kinderen met een vrijstelling. Waar dat het geval is bekijken samenwerkingsverbanden en gemeenten gezamenlijk of een onderwijs-/zorgaanbod mogelijk is: in samenspraak tot een oplossing komen.

3.7. Afstemming bij inkoop jeugdhulp

Bij de inkoop van de jeugdhulp stemt de gemeente met schoolbesturen en het samenwerkingsverband de behoefte aan en inzet van jeugdhulp op school. Gemeenten zorgen ervoor dat jeugdhulp snel en adequaat ontsloten kan worden om thuiszitten te voorkomen. Schoolbesturen zorgen ervoor dat voldoende en adequate onderwijsondersteuning beschikbaar is.

3.8. Versterking samenwerking met de justitiële keten

De stap naar de justitiële keten is een sluitstuk. Het is wenselijk om in het kader van thuiszitten de justitiële keten preventief te gebruiken (indien goed benut). De bevoegdheden van Leerplicht tot drang en dwang (proces verbaal) kunnen helpen om tot oplossingen te komen. Voorwaarde is dat deze bevoegdheden zorgvuldig, weloverwogen en ook tijdig worden toegepast.,

Op Zuid Limburgs niveau is een structureel overleg nodig met de justitiële partners (OM, Officier van Justitie en Raad van de Kinderbescherming). Wat betreft verantwoordelijkheden en bevoegdheden ligt het voor de hand dat gemeenten dit oppakken. De samenwerkingsverbanden en schoolbesturen hebben vooral de rol scholen te stimuleren tijdig verzuim te signaleren en te melden.

Hoofdstuk 4

Aansluiting op zwaardere en langduriger jeugdhulp

4.1. Inleiding

Naast preventie is ook een curatieve inzet nodig. De overkoepelende ambitie is snel toegankelijke en laagdrempelige jeugdhulp in het onderwijs te kunnen regelen. Het uitgangspunt hierbij is een integrale aanpak. Daar waar onderwijs leidend is, is er altijd toegang tot jeugdhulp. Waar jeugdhulp leidend is, is er ook altijd een vorm van onderwijs beschikbaar, aansluitend bij de mogelijkheden van het kind of de jongere. Bij onderwijs-zorgarrangementen is altijd sprake van een integrale benadering: nauwe samenwerking van onderwijs en jeugdhulp is essentieel.

4.2. Inzet specialistische hulp

Gemeenten hebben een wettelijke taak om te voorzien in voldoende jeugdhulp. In sommige gevallen vormen wachtlijsten bij (onder andere) jeugd-GGZ, naast wachtlijsten in het onderwijs, de bottleneck bij de aanpak van thuiszitten. De ambitie is dat voor alle thuiszitters, die deze zorg nodig hebben, voldoende zorg tijdig beschikbaar is. Het onderwijs wordt bij de inkoop die op het onderwijs betrekking heeft, betrokken. Waar dit nog niet gerealiseerd is, zorgt elke gemeente voor een passende oplossing voor thuiszitters die dit nodig hebben.

Hierbij wordt het uitgangspunt gehanteerd dat niet-schoolgaan een bedreiging vormt voor de ontwikkeling van het kind/jongere (zie ook uitgangspunten in de inleiding). Met andere woorden: er hoeft geen sprake te zijn van acute onveiligheid of psychosociale crisissituatie, om niet toch snel de benodigde specialistische jeugdzorg te kunnen krijgen.

4.3. Overleg complexe casussen

Voor veel niet schoolgaande leerplichtige leerlingen volstaat een benadering waarbij Leerplicht, onderwijs en eventueel jeugdhulp samenwerken, op basis van hun reguliere werkprocessen. Voor een beperktere groep is dit niet afdoende en is gericht overleg noodzakelijk met jeugdhulp om samen tot oplossingen te komen. Hiervoor kunnen specifieke overlegvormen ingericht worden om doorbraken te realiseren (bv thuiszitterstafel Parkstad en Maastricht-Heuvelland). Daaraan nemen onder meer Leerplicht, Jeugd Gezondheidszorg, team toegang, schoolbesturen en samenwerkingsverbanden deel.

Voor Westelijke Mijnstreek geldt dat er in het verleden sprake was van dusdanig weinig thuiszitters dat alle betrokken partijen besloten dat een dergelijk overleg niet van toegevoegde waarde was. Inmiddels vind er overleg plaats met directeur SWV en Leerplicht en wordt de stap gezet jeugd hierbij te betrekken.

Over de toeleiding naar en de werkwijze van deze overleggen worden afspraken gemaakt. Door te zorgen voor de benodigde mandatering bij alle partijen, kan snel tot oplossingen gekomen van

individuele gevallen. Dit maakt de aanpak gedeeld en effectief, partijen weten wat ze aan elkaar hebben. Zij zullen voortdurend aan kennisdeling doen.

Hoofdstuk 5

Eenduidige registratie

5.1. Inleiding

Voor het terugdringen van verzuim is het allereerst essentieel dat er goed zicht is op het verzuim. Daar zijn de afgelopen jaren belangrijke stappen in gezet. Dit schooljaar zijn als laatste ook poscholen en bijna alle (v)so-scholen succesvol aangesloten op het verzuimregister.

Bijna alle softwarepakketten hebben de mogelijkheid van automatische uitwisseling van gegevens met DUO. Er is echter ook nog werk te doen. In het melden en afhandelen van relatief verzuim is nog veel variatie tussen scholen. Daarnaast is het moeilijk om absoluut verzuim goed in beeld te krijgen. Daarom zijn de cijfers bij DUO nog niet altijd gelijk aan de cijfers die gemeenten hebben. Dat is de reden dat gemeenten jaarlijks hun verzuimcijfers doorgeven middels de leerplichtenquête. De wens is dat dit binnenkort niet meer nodig is, zodat op ieder moment een overzicht van de verzuimcijfers kan worden gegeven.

Om te kunnen bepalen of wij de gewenste resultaten en uiteindelijk de hoofddoelstelling behalen is een eenduidige registratie een belangrijke voorwaarde. Op dit moment registreren gemeenten thuiszitters op woonplaats en schoolbesturen en scholen op schooladres. In deze paragraaf wordt uiteengezet hoe een eenduidige registratie er uit ziet en wat daarvoor nodig is. De definities van de doelgroep zijn beschreven in hoofdstuk 2.

Er is een eenduidig registratiesysteem waarin zowel op inwoner van gemeente als op leerling op school/samenwerkingsverband kan worden geselecteerd. Vanuit de registratie kunnen gegevens verzameld en geanalyseerd worden ten behoeve van meerdere doelen. Dit alles draagt bij aan de hoofddoelstelling.

Er wordt aangehaakt bij de eenduidige registratie die al bestaat: het landelijk Verzuimloket dat door DUO wordt uitgevoerd. Door de samenwerkingsverbanden toegang te geven tot het Verzuimloket (inkijkfunctie) komen de thuiszitters eenduidig in beeld bij zowel de gemeente als de samenwerkingsverbanden.

5.2. Eenduidige registratie

Om tot een eenduidige registratie te komen moet aan een aantal randvoorwaarden voldaan worden: Scholen moeten ondersteund worden bij het op de juiste wijze invullen van het Verzuimloket. Dit kan door hier op eenduidige wijze op aangesproken te worden door de gemeente, schoolbesturen en samenwerkingsverbanden, maar ook door het melden via het Verzuimloket zo in te richten dat het minder foutgevoelig is. Het systeem moet zo eenvoudig zijn dat administratieve lasten voor scholen minimaal zijn.

- Ook langdurig zieken en schorsingen/verwijderingen zijn in beeld (bijvoorbeeld via het Verzuimloket).
- Het werken met verschillende ijkmomenten. Op dit moment werkt de registratie via DUO/gemeente met informatie over aantallen per jaar en de registratie via samenwerkingsverband/Inspectie van het Onderwijs met periodieke ijkmomenten. Dit bemoeilijkt de onderlinge vergelijking en het formuleren van eenduidige doelstellingen, bovendien zegt de registratie over aantallen per jaar niets over de duur van het thuiszitten.

- Het privacy-aspect moet afdoende geregeld zijn voor het onderwijs.

5.3. Activiteiten

De rollen en activiteiten van de betrokken partijen zijn als volgt:

DUO/OCW:

- Communiqueert met en geeft feedback aan scholen over de wijze van in- en uitschrijvingen en verzuimmelden.

School:

- meldt op een (administratief eenvoudige) wijze tijdig alle verzuim bij het Verzuimloket; conform vigerend verzuimprotocol Leerplicht.
- verstrekt adequate gegevens voor Leerplicht en samenwerkingsverband;
- bepaalt tot welke groep de thuiszitter behoort en kan hierover signalen binnen de school afgeven;
- heeft een vanzelfsprekende melddiscipline ontwikkeld.

Leerplicht:

- heeft de thuiszitters van de scholen snel in beeld;
- brengt thuiszitters in bij overleggen die bijdragen aan een oplossing;
- brengt Absoluutverzuimers tijdig in beeld;
- kan gelijk met het samenwerkingsverband afstemmen m.b.t. acties;
- beschikt over de juiste gegevens voor verdere actie.

Gemeente:

- kan op basis van de overzichten analyseren, trends en knelpunten ontdekken en beleid ontwikkelen of bijsturen.

Samenwerkingsverband:

- heeft de thuiszitters van de scholen snel in beeld;
- kan gelijk met Leerplicht afstemmen m.b.t. acties;
- kan samen met de gemeentelijke partners de school snel ondersteunen met mogelijkheden voor de thuiszitter;
- brengt thuiszitters in bij overleggen die bijdragen aan een oplossing;
- kan de thuiszitters raadplegen en hierover rapporteren;
- kan op basis van overzichten analyseren, trends en knelpunten ontdekken en beleid ontwikkelen of bijsturen.

Hoofdstuk 6

Randvoorwaarde: borging privacy

Gegevens delen in de samenwerking is cruciaal om tot een goede uitvoering te komen. Daarbij moet de privacy van personen goed geborgd zijn. Uitgangspunt is dat er mét ouders en kind/jongere gezocht wordt naar een passend aanbod van onderwijs en/of jeugdhulp. Dit uitgangspunt en het belang van het kind/de jongere en zijn of haar perspectief staan centraal bij het delen van informatie: wat heeft dit kind/deze jongere nodig om verder te komen, welke informatie is voor dat doel noodzakelijk om als samenwerkingspartners gegevens te delen en welke afspraken kunnen we daarover samen met ouders en kind/jongere maken?

De afspraak is dat – wanneer tijdens de uitvoering een knelpunten aan de orde is op het gebied van privacy – dat deze met elkaar gedeeld en geanalyseerd wordt.

Door (o.a.) de VO-raad wordt n.a.v. een knelpuntenanalyse gewerkt aan procesplaten. Het Samenwerkingsverband VO zal werken volgens deze procesplaten nagaan of deze voldoende tegemoet komen aan de knelpunten waar zij tegenaan lopen bij gegevensuitwisseling.

Hoofdstuk 7

Wat is (nog) nodig?

- **Verbeterde informatiepositie samenwerkingsverbanden**
De samenwerkingsverbanden hebben een taak op het gebied van thuiszitters, maar hun informatiepositie is te beperkt. De informatiepositie van samenwerkingsverbanden moet versterkt worden op korte en lange termijn.
- **Ontsluiting jeugdhulp**
Gemeente zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de Jeugdwet. Voorliggend is de Wet Langdurige Zorg en de Zorgverzekeringswet. De ontsluiting en inzet verdient bijzondere aandacht.
- **Meer gecombineerde zittingen**
Er is een kwaliteitsslag nodig in de wijze waarop het strafrechtelijke en civielrechtelijke proces de aanpak van thuiszitten en de achterliggende problematiek ondersteunt. Gevraagd wordt concreet aan het Rijk om zoveel mogelijk gecombineerde zittingen te organiseren wanneer een casus zowel in de strafrechtelijke als civiele keten speelt. Gevraagd wordt ook om de afhandeling hiervan zo spoedig mogelijk te laten verlopen, zodat de interventie meerwaarde heeft voor het oplossen van het thuiszitten.
- **Integraal toezicht Inspectie**
De aanpak wordt ondersteund en versterkt als ook op rijksniveau onderwijs en jeugdhulp meer verbonden worden. Gevraagd wordt aan het Rijk om integraal toezicht op deze thuiszittersaanpak. In de preventieve aanpak is ook een rol weggelegd voor het Samenwerkend Toezicht Jeugd. Het is wenselijk als Rijk en Inspectie niet alleen kijkt naar de opbrengsten in het onderwijs, maar ook naar wat de andere partners (Leerplicht, jeugdgezondheidszorg, jeugdhulp/aanvullende zorg) doen om leerlingen met een ondersteuningsvraag in staat te stellen onderwijs te volgen.
- **Facilitering gemeenten en samenwerkingsverbanden**
De aanpak kan ook op stelselniveau verder worden ondersteund en versterkt. Vanuit stevig partnerschap moet een klimaat ontstaan waarin scholen en schoolbesturen nog meer kunnen stimuleren om *alle* kinderen en jongeren onderwijs te bieden. Concreet is de vraag aan het Rijk om gemeenten en samenwerkingsverbanden (financieel) te faciliteren om, waar dat voor kinderen en jongeren met een grote zorgbehoefte mogelijk is, een vorm van onderwijs in de zorgsetting toe te kunnen voegen.
- **Toegang samenwerkingsverband tot DUO Verzuimloket.** Verzocht wordt om ook de samenwerkingsverbanden toegang te laten hebben tot het bestand van het DUO-Verzuimloket. Dit faciliteert het voeren van een eenduidige registratie door Leerplicht en de Samenwerkingsverbanden gezamenlijk.
- **Registratie schorsingen/verwijderingen en langdurig zieken in Verzuimloket.** Voor een volledig overzicht is het belangrijk dat ook de schorsingen/verwijderingen en langdurig zieken (geoorloofd ziekteverzuim van meer dan vier weken) worden geregistreerd in het Verzuimloket.